

Groei gras dooft na snelle start en lange groeiperiode

2016: goed maar

Het jaar 2016 gaat de boeken in als een prima grasjaar, nagenoeg gelijk aan 2015. Opvallend is wel het relatief grote verschil in voederwaardekwaliteit tussen voorjaars- en zomerkuilen.

tekst **Jelle Feenstra**

In 2014 werd volgens de landelijke CBS-cijfers per hectare gemiddeld 12,4 ton droge stof aan gras van het land gehaald. In 2015 was dat 11,7 ton. In juli heeft CBS de cijfers voor 2016 paraat, maar alles wijst erop dat de 12,4 ton van 2014 niet wordt gehaald.

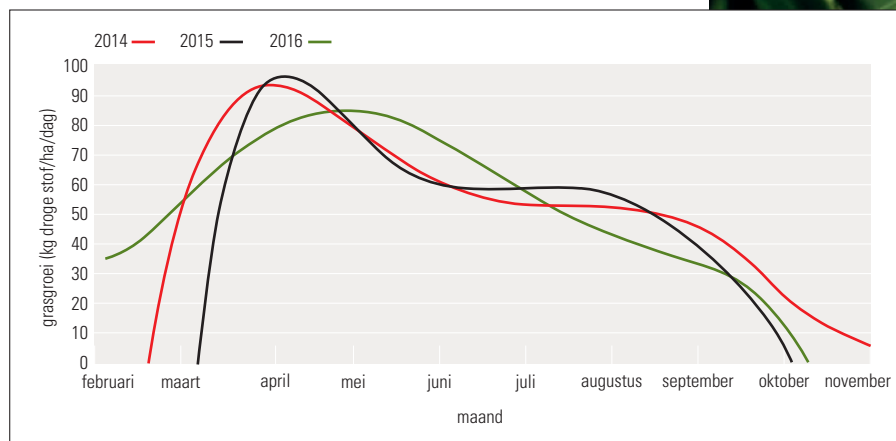
Dirksen Management Support (DMS) in Beusichem heeft over 2016 de eerste 180 KringloopWijzers geanalyseerd – wat een redelijk beeld geeft van de gemiddelde landelijke drogestofopbrengst – en komt uit op een gemiddelde opbrengst van 11,6 ton per hectare. Dat is vergelijkbaar met 2015. Om precies te zijn: 11.673 kilo in 2016, 11.693 kilo in 2015. In 2014 noteerde DMS op basis van 163 KringloopWijzers een drogestofopbrengst van 12.076 kilo.

50 veehouders meten grasgroei

‘Een uitstekend grasjaar is het uiteindelijk niet geworden’, constateert Gerjan Hilhorst van Proefboerderij De Marke. Hij verzamelt onder andere opbrengstgegevens op de Koeien & Kansen-bedrijven. ‘Tot half augustus zag het er prima uit, daarna ging het grasseizoen als een nachtkaars uit. Vooral op zandgronden was het veel te droog, waardoor de mineralisatie tot stilstand kwam. Ik denk dat veel boe-

Figuur 1 – Verloop van de grasgroei in 2014, 2015 en 2016 (bron: Amazing Grazing)

periode als nachtkaaars, contrast in kwaliteit groot

geen top grasjaar

ren in het najaar één tot anderhalve snede hebben gemist.'

'Een uitstekend grasjaar met een vroege start, een lange periode met hoge grasgroei, maar uiteindelijk toch wel beduidend minder grasgroei in het najaar.' Dat is kort samengevat hoe grasjaar 2016 er in de ogen van Marcia Stienezen uitzag. De onderzoeker van Wageningen UR is betrokken bij het verzamelen van grasgroeicijfers en het analyseren ervan.

De cijfers waarop Stienezen haar conclusie baseert, zijn verzameld door zo'n vijftig melkveehouders verspreid over heel Nederland, onderzoekers van VIC Zegveld en Wageningen Universiteit en studenten van Aeres Hogeschool Dronten en Van Hall Larenstein. Met grashoogtemeters hebben ze wekelijks de drogestofvoorraad en de bodemtemperatuur van grasland gemeten en ingevoerd in de app Grip op Gras. De berekende grasgroei en bodemtemperatuur zijn wekelijks gecommuniceerd in de vakcolumn van De Weideman.

Vroege grasgroei in 2016

Stienezen heeft op een rij gezet hoe de grasgroei in 2016 verliep ten opzichte van de grasgroei in de twee voorgaande jaren. 'In figuur 1 zie je dat groei van het gras in 2016, in tegenstelling tot 2014 en 2015, vroeg op gang kwam. Al rond 7 maart werd de eerste grasgroei gemeten, terwijl dit in 2014 pas half maart was. In 2015 was het zelfs pas begin april.'

De vroege grasgroei kwam door bovengemiddelde temperaturen in januari en februari. Er stond al vroeg veel gras op de percelen. De maanden maart, april en mei waren relatief koud met als uitschieter de koudste Pinksteren sinds 1951. Kenmerkend was ook de grote hoeveelheid neerslag die er in het voorjaar viel, met grote verschillen per regio. 'Pas vanaf 1 mei begon het gras echt harder te groeien, waardoor er eind mei een hoogste voorjaarsgroei van gemiddeld 85 kilogram droge stof per hectare per dag werd gemeten', weet Stienezen.

Er werden in die periode uitschieters gemeten van meer dan 230 kilogram droge stof per hectare per dag. Na de piek ging de curve maar langzaam weer naar beneden. 'Dat kwam door de gunstige omstandigheden in het late voorjaar. Doordat de groei geleidelijk afnam, duurde de periode met een hoge grasgroei – meer dan 75 kilogram droge stof per hectare per dag – twee weken langer dan in de voorgaande jaren', aldus Stienezen.

Nog een verschil met 2014 en 2015: toen was er een duidelijke dip te herkennen in juli en een aanhoudende grasgroei in augustus, terwijl in 2016 tijdens deze maanden de groei geleidelijk afnam. 'De hoge bodemtemperatuur van meer dan twintig graden

Het grasseizoen 2016 van vleesveefokker Alexander Vandermeulen

‘Van het voorjaar 2016 werden we alvast niet blij’, herinnert vleesveefokker Alexander Vandermeulen (34) uit Tienen zich goed. ‘De grote hoeveelheid neerslag temperde onze verwachtingen van een goede grasoogst. We hebben hier graag dat er veel eten in het gras zit, met andere woorden veel eiwit om de aankoopprijs van eiwitrijk mengvoer te kunnen drukken. En daarvoor heb je zonnig nodig. Maar uiteindelijk is het nog allemaal goed gekomen met een drogestofopbrengst van zo’n 12 ton per hectare’, vervolgt hij. ‘Een normaal grasjaar, jawel, maar structureel toch lager dan tien jaar terug door de opgelegde verlaagde stikstofgiften.’

Alexander baat met zijn broer Frederik (35) een gemengd akkerbouw-fokveebedrijf uit. Frederik legt zich toe op de akkerbouw, Alexander op het fokvee en de ruwvoerproductie. Voor de 200 stuks fokvee van het Belgisch-witblauwras wordt een rantsoen aangehouden be-

staande uit 20 procent gras en uit 80 procent mais, persulp en voederbieten. Het gras wordt geoogst op daartoe bestemd grasland van 6 hectare. Het product wordt bewaard in pakken. ‘Enkel de vierde snede of raaigras dat geoogst wordt na de gerstteelt, gaat als bovenlaag mee in de maaskuil.’

Vandermeulen oogst drie tot vier sneden per grasseizoen. De eerste stikstofbemesting vindt half februari plaats met kunstmeststof, vast dan wel in vloeibare vorm. De eerste snede wordt relatief vroeg geoogst, begin april. Liever jong gras oogsten en één snede meer per seizoen, is de redenering. De vleesveehouder verhaalt dat hij voor het oogsten van de eerste twee sneden in 2016 wel veel geluk gehad heeft met enkele dagen goed weer tussen alle regendagen door. ‘De tweede snede was wel een zware snede. En dat hebben we eigenlijk liever niet. Het belast te veel de grasplanten voor de volgende snede.’

De tweede snede voorjaarsgras had in 2016 volgens het analysebulletin een drogestofgehalte van 70 procent en bevatte 923 vem en 25,1 procent ruw eiwit. ‘Niet echt jong, smakelijk gras. In normale tijden is dit 50 procent drogestof en 23 procent ruw eiwit.’ De derde snede heeft de vleesveehouder dit jaar gehooit. En de vierde snede was nauwelijks die naam waardig vanwege beduidend minder grasgroei in het najaar.

Celsius in combinatie met een tekort aan vocht in sommige regio's zie ik als meest waarschijnlijke oorzaak’, zegt Stienezen. Op 1 september 2016 was de grasgroei gezakt naar minder dan 45 kilo droge stof per hectare per dag. In 2015 en 2014 zat de grasgroei op deze datum nog ruim boven de 50 kilogram droge stof per hectare per dag. Die beduidend lagere grasgroei zette zich voort in het najaar.

Lager niveau ruw eiwit

Dan de kwaliteit van het gras. Leo Tjoonk van Agri-firm Plant analyseerde de wekelijks bij acht melkveehouders gemeten versgrasmonsters. Wat hem opviel, was dat het vem-gehalte gedurende het jaar heel constant was, van week 22 tot en met week 40 lag dit voortdurend tussen de 950 en 1000. Dat is veel constanter dan in 2015. Het ruweiwitgehalte daarentegen schommelde juist veel meer, tussen de 275 gram per kilo droge stof begin voorjaar en later regelmatig uitschieters naar beneden van 175.

Tjoonk: ‘Zeker is dat het niveau door verlaagde stikstofgiften structureel lager ligt dan tien jaar geleden. Op zich niet verkeerd, want het bevordert de benutting in de koe, maar je moet als boer de uitschieters naar beneden wel goed in de gaten houden, zodat je tijdig kunt bijsturen.’

Groot verschil in kuilkwaliteit

De voorjaarskuilen van 2016 haalden met 959 vem de hoogste gemiddelde voederwaarde ooit, zo blijkt uit cijfers van Eurofins. Het record van 948 vem in 2015 werd verbroken. Met een ruweiwitgehalte (RE) van gemiddeld 168 gram zijn de kuilen volgens het meetinstituut ook mooi in balans en de fosforgehal-

ten zijn met gemiddeld 3,8 gram per kilogram droge stof mooi laag, wat gunstig is voor de Kringloop-Wijzer. Het koude groeiseizoen is hiervoor de hoofdreden. Ondertussen ligt de beschikbaarheid van fosfor wel hoog door de hoge verteerbaarheid van het gewas.

De mooie cijfers van de voorjaarskuilen staan in schril contrast met de kwaliteit van de zomerkuilen. Met een vem-gehalte van 870 vallen de zomerkuilen gemiddeld een stuk lager uit dan de voorjaarskuilen van 2015 met 905. Productmanager Robin Wolf van Eurofins heeft wel een verklaring. ‘Het gras groeide dit jaar op veel plaatsen extreem snel. Kwantiteit betekent in de praktijk vaak minder kwaliteit. Minder inhoudsstoffen dus met als gevolg een lagere vem-waarde. Het grote verschil in kwaliteit heeft als voordeel dat de voorjaars- en zomerkuilen goed te combineren zijn.’

Hoewel juni en juli gemiddeld gezien somber en nat verliepen, waren de groeiomstandigheden voor het gras erg gunstig. De maaioomstandigheden echter niet. ‘Een bestendige periode met droog weer hebben de boeren amper gehad in deze maanden’, zegt Wolf.

Het natte en grijze weer is terug te vinden in de drogestofpercentages van de zomerkuilen: gemiddeld 44,5 procent. Dat is een laagterecord in de afgelopen vijf jaar. Robin Wolf: ‘De voorjaarskuilen waren erg droog met 46,7 procent droge stof gemiddeld. Dat maakt dat de gemiddelde pH hoger en het aantal zuren laag is. In combinatie met het hoge aandeel suiker zorgt dat voor weinig bacterieactiviteit en dat maakt de voorjaarskuilen gevoelig voor broei.’

